

L. A. BILL No. XXIX OF 2022.

A BILL

**FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA AGRICULTURAL
PRODUCE MARKETING (DEVELOPMENT AND REGULATION)**

५

ACT, 1963.

सन २०२२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक २९.

**महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) अधिनियम, १९६३ यामध्ये
आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक.**

(विधानसभेने दिनांक २० डिसेंबर २०२२ रोजी संमत केल्याप्रमाणे)

१० **ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नव्हते ;**

१९६४ चा **आणि ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांकरिता, महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) अधिनियम, १९६३ यामध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कायवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली होती ; आणि, म्हणून, २०२२ चा **त्यांनी दिनांक २२ नोव्हेंबर २०२२ रोजी महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न बाजार पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) महा. ११. **त्यांनी दिनांक २२ नोव्हेंबर २०२२ रोजी महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न बाजार पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा)******

अध्या. १२. **महा. १५ अध्यादेश, २०२२ प्रख्यापित केला होता ;**

आणि ज्याअर्थी, उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रूपांतर करणे इष्ट आहे; त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या त्र्याहत्तराव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—
एचबी—२३६७-१.

संक्षिप्त नाव व

प्रारंभ.

१. (१) या अधिनियमास, महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) अधिनियम, २०२२, असे म्हणावे.

(२) तो, दिनांक २२ नोव्हेंबर २०२२ रोजी अंमलात आला असल्याचे मानण्यात येईल.

सन १९६४ चा २. महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) अधिनियम, १९६३ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश १९६४ चा महाराष्ट्र अधिनियम “मुख्य अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) याच्या कलम १३ मध्ये, पोट-कलम (१) मधील, खंड (अ) ५ महा. २०. क्रमांक २० याच्या कलम १३ ची मध्ये, “ज्यांची संबंधित मतदारसंघाच्या मतदारयादीत नावे असतील असे आणि” हा मजकूर वगळण्यात येईल. सुधारणा.

सन २०२२ चा ३. (१) महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न बाजार पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) अध्यादेश, २०२२ हा, महाराष्ट्र अध्यादेश याद्वारे, निरसित करण्यात येत आहे. २०२२ चा महा. ११. क्रमांक ११ याचे निरसन व (२) असे निरसन झाले असले तरी, उक्त अध्यादेशाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या मुख्य अधिनियमाच्या व्यावृत्ती. संबंधित तरतुदीन्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती किंवा कार्यवाही (काढण्यात आलेली कोणतीही अधिसूचना १० किंवा दिलेला आदेश यांसह) ही, या अधिनियमाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या, मुख्य अधिनियमाच्या संबंधित तरतुदीन्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती, कार्यवाही किंवा यथास्थिति, काढण्यात आलेली अधिसूचना किंवा दिलेला आदेश असल्याचे मानण्यात येईल.

उद्देश व कारणे यांचे निवेदन

महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) अधिनियम, १९६३ (१९६४ चा महा. २०) याच्या कलम १३ मध्ये शेतकरी, व्यापारी, अडते, हमाल व तोलारी यांच्या प्रतिनिर्धीचा समावेश असलेली कृषि उत्पन्न बाजार समिती घटित करण्याची तरतूद आहे.

२. ज्यांची नावे संबंधित मतदारसंघाच्या मतदारयादीत आहेत आणि जे कलम १३ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (अ) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या इतर निकषांची पूर्तता करतात अशा बाजार क्षेत्रात राहणा-या शेतक-यामधून निवडून आलेल्या शेतक-यांचा सध्या कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांमध्ये समावेश होतो. कोणत्याही शेतक-याला,—मग त्याचे नाव मतदार यादीत आहे किंवा नाही हे विचारात न घेता,- कृषि उत्पन्न बाजार समितीची निवडणूक लढविण्याचा हक्क असावा अशी तरतूद करणे शासनाला इष्ट वाटले. म्हणून, त्यात विनिर्दिष्ट केलेल्या इतर निकषांची पूर्तता करणा-या, बाजार क्षेत्रात राहणा-या सर्व शेतक-यांना, कृषि उत्पन्न बाजार समित्यांची निवडणूक लढविणे शक्य व्हावे यासाठी, उक्त अधिनियमाच्या कलम १३ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (अ) मध्ये यथोचित सुधारणा करण्याचे प्रस्तावित केले होते.

३. राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नव्हते आणि उपरोक्त प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) अधिनियम, १९६३ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तिवात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली होती, म्हणून, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी दिनांक २२ नोव्हेंबर २०२२ रोजी, महाराष्ट्र कृषी उत्पन्न बाजार पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) अध्यादेश, २०२२ (२०२२ चा महा. अध्या. ११) प्रख्यापित केला होता.

४. उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रूपांतर करणे हा या विधेयकाचा हेतू आहे.

मुंबई,
दिनांक ५ डिसेंबर, २०२२.

एकनाथ शिंदे,
मुख्यमंत्री.

सन २०२२ चे वि.स. विधेयक क्रमांक २९—महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन)

(सुधारणा) विधेयक, २०२२ याचे परिशिष्ट

(महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) अधिनियम, १९६३ यातील उतारे)

(सन १९६४ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक २०)

१. ते १२.

**

**

**

**

१३. (१) पोट-कलम (२) च्या तरतुदीच्या अधीनतेने प्रत्येक बाजार समिती पुढील सदस्यांची मिळून बनलेली बाजार समित्यांची असेल :—

(अ) बाजार क्षेत्रात राहणारे (ज्यांची संबंधित मतदारसंघाच्या मतदार यादीत नावे असतील असे आणि जे राज्य सहकारी निवडणूक प्राधिकरणाने, आवश्यकता भासल्यास, जिल्हाधिका-याच्या किंवा यथास्थिती, जिल्हा उप निबंधकाच्या मदतीने याबाबतीत, वेळोवेळी विनिर्दिष्ट केलेल्या दिनांकास एकवीस वर्षांहून कमी वयाचे नसतील असे) खाली विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे पंधरा शेतकरी,—

“ (एक) बाजार क्षेत्रात कार्य करणा-या कृषि पत संस्था व बहुउद्देशिय सहकारी संस्था (महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० आणि त्याखाली केलेले नियम यांच्या अर्थातर्गत असलेल्या ज्या त्यांच्या सदस्यांना पीक कर्ज संवितरित करतात,) त्यांच्या व्यवस्थापन समितीच्या सदस्यांकडून अकरा सदस्य (त्यांपैकी दोन महिला असतील, एक इतर मागासवर्गातील व्यक्ती असेल आणि एक निरधिसूचित जमार्टीतील (विमुक्त जार्टीतील) किंवा भटक्या जमार्टीतील व्यक्ती असेल) निवडून देण्यात येतील :

परंतु, जर बाजार समिती आदिवासी क्षेत्रात स्थित असेल तर, निरधिसूचित जमार्टीतील (विमुक्त जार्टीतील) किंवा भटक्या जमार्टीतील व्यक्तीच्या निवडणुकीच्या जागी, अनुसूचित जमार्टीतील एका व्यक्तीस उपरोक्तप्रमाणे निवडून देण्यात येईल ; आणि

(दोन) बाजार क्षेत्रात कार्य करण्या-या ग्रामपंचायतींच्या सदस्यांकडून चार सदस्य (त्यांपैकी एक अनुसूचित जार्टीतील किंवा अनुसूचित जमार्टीतील व्यक्ती असेल आणि एक आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकातील व्यक्ती असेल) निवडून देण्यात येतील ; ” ;

(ब) ते (छ)

**

**

**

**

(१अ) व (१ब)

**

**

**

**

१४. ते ६६.

**

**

**

**

अनुसूची

**

**

**

**

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

[सन २०२२ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक २९.]

[महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन)
अधिनियम, १९६३ यामध्ये आणखी सुधारणा
करण्यासाठी विधेयक.]

[श्री. एकनाथ शिंदे,
मुख्यमंत्री.]

(विधानसभेने दिनांक २० डिसेंबर २०२२ रोजी संमत
केल्याप्रमाणे)

राजेन्द्र भागवत,
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा.